

Όταν το Πανεπιστήμιο πάει στα όρη

Όταν η επιστήμη τίθεται στην υπηρεσία της κοινωνίας, οι ερευνητές με τους τοπικούς φορείς, αλλά και τους απλούς ανθρώπους, τους παραγωγούς και τους νέους που έχουν οράματα για ένα καλύτερο μέλλον, γίνονται ένα και από κοινού προσπαθούν για την ανάπτυξη της υπαίθρου.

Νομαρχίες, δήμοι, πολιτιστικοί σύλλογοι, παραγωγικοί φορείς έχουν αγκαλιάσει την πρωτοβουλία μιας μερίδας επιστημόνων, οι οποίοι επισήμαναν τις πρωταρχικές ανάγκες της κοινωνίας και δημιούργησαν το «Πανεπιστήμιο των Ορέων».

Ένας χρόνος έχει περάσει από την υπογραφή της ιδρυτικής του διακήρυξης, που έγινε στον Ομαλό Χανίων, και το νεοσύστατο «Πανεπιστήμιο» πρωτοπορεί σε ένα κίνημα στους κόλπους των ορεινών περιοχών. Τα μέλη του «Πανεπιστημίου των Ορέων», μέσα από ποικίλες δράσεις που απευθύνονται στον απλό άνθρωπο, καταβάλλουν μία προσπάθεια για την ανάδειξη των ορεινών όγκων της Κρήτης και στόχος τους, μεταξύ άλλων, είναι η διατήρηση της πολιτισμικής ταυτότητας του νησιού και η ενίσχυση των παραδοσιακών στοιχείων που χαρακτηρίζουν την τοπική κοινωνία.

Όμως, οι δράσεις του δεν περιορίζονται στην Κρήτη, οι συνεργασίες του ξεπερνούν τα στενά όρια του νησιού και σιγά - σιγά, το «Πανεπιστήμιο των Ορέων» επεκτείνεται σε όλη την Ελλάδα.

Γρη. Μακρύνης Πηλ. Γουέ.

Όχι στην στρεβλή ανάπτυξη

«Η ιδέα ξεκίνησε από την αγωνία αρκετών ανθρώπων για το τι θα γίνει με τις περιφερειακές και ορεινές, κυρίως, κοινότητες. Πως θα επηρεαστούν από την ανάπτυξη, την παγκοσμιοποίηση... Είναι θέματα που συζητάμε κάθε μέρα και οριοθετούν στο να σβήνει σιγά - σιγά αυτός ο ιστός της περιφέρειας», εξηγεί, μιλώντας στις ΣΤΙΓΜΕΣ, ο πρόεδρος του Πανεπιστημίου Κρήτης και στυλοβάτης του «Πανεπιστημίου των Ορέων», Ιωάννης Παλλήκαρης.

Οι άνθρωποι που είναι πίσω από αυτή την προσπάθεια, ανησυχούσαν και για το μέλλον των νέων ανθρώπων που σήμερα ζουν στην ύπαιθρο, που θέλουν, αλλά δε μπορούν να ακολουθήσουν τα χνάρια των προγόνων τους... «Υπήρχε η αγωνία για αυτούς τους νέους που αποτελούν τη ρίζα του πολιτισμού μας, το βασικό σημείο αναφοράς. Αυτή η αγωνία, λοιπόν, μας οδήγησε να κάνουμε αυτή τη δραστηριότητα και να προσπαθήσουμε να περάσουμε στη νέα γενιά ένα άλλο τρόπο σκέψης πιο αυθεντικό από εκείνο που συνήθως ακολουθούν. Θέλαμε να ξεφύγουν από όσα έχουν κατακλύσει την καθημερινότητά τους, που περιορίζεται σε ένα κουτί μιας τηλεόρασης, σε μια στρεβλή χρήση της τεχνολογίας...», τονίζει ο καθηγητής. Σκοπός τους είναι «να μιλήσουμε μαζί τους και να τους οδηγήσουμε σε ένα τρόπο σκέψης που θα τους αχυρώνει από αυτό τον καταγισμό των πληροφοριών και να τους φέρουμε σε ένα σημείο να κάνουν σωστές επιλογές. Αυτή την πληροφόρηση χρειαζόμαστε στο σημερινό κόσμο, στη ζωή μας, να δημιουργηθεί μια παιδεία τέτοια που να τους δώσει ορισμένα φίλτρα, μέσα από αυτά να παίρνουν το χρηστό, το απολύτως απαραίτητο και αναγκαίο, να μην αλλοτριωθούν και να αναδειχθεί ο πολιτισμικός πλούτος, η ιδιαίτερη κοινωνική σχέση που έχουμε στην Κρήτη και όλες τις περιοχές».

Ο Ιωάννης Παλλήκαρης αναφέρει πως το να δοθεί ένα τέλος στην ερήμωση της περιφέρειας και τη στρεβλή ανάπτυξη της αποτελεί ένα μεγάλο στόιχημα για τους επιστήμονες, αλλά και τους τοπικούς φορείς.

Οι δράσεις του «Πανεπιστημίου των Ορέων» κινούνται σε πέντε άξονες, την κοινωνία με τον πολιτισμό, την παιδεία, την υγεία, τα περιβάλλοντα και τις οικονομίες των Ορέων. «Πρέπει να διαχειριστούμε τον πλούτο που έχουμε», λέει ο πρόεδρος.

Στη διακήρυξη του «Πανεπιστημίου των Ορέων», την οποία πρώτος υπέγραψε τον περασμένο Σεπτέμβριο ο Αρχιεπίσκοπος Κρήτης, κ.κ. Ειρηνάος,

θρους, ενώ η βιομηχανία πτυχίων στα πανεπιστήμιά μας κινδυνεύει να μας οδηγήσει σε πνευματική οκνηρία, απειλώντας την «οξυγόνωση» των νου-νεχών εγκεφάλων.

Οι κίνδυνοι για την Κρήτη είναι ορατοί. Το νησί οδηγείται στη βάνουση αλλοίωση της περιβαλλοντολογικής, οικιστικής και πολιτιστικής του ταυτότητας εν ονόματι του εύκολου πλουτισμού που βασίζεται στη μαζική τουριστικοποίηση και εκποίηση της κρητικής γης. Ο κοινωνικός ιστός αποδομείται, η παραβατική συμπεριφορά αυξάνεται και το νησί οδηγείται στον ευτελισμό των παραδοσιακών αξιών και του πολιτισμού του, εγχωρίως και διεθνώς.

Ως αντίρροπο στη δράση αυτών των παραγόντων, το «Πανεπιστήμιο των Ορέων» προβάλλει ως ένα αναπτυξιακό όραμα που δίνει έμφαση σε αξίες, όπως ο σεβασμός στις ιδιαιτερότητες της τοπικότητας, στη μακραίωνη πολιτισμική παράδοση της ορεινής περιφέρειας και στα ειδικά χαρακτηριστικά της τοπικής κοινωνίας και οικονομίας.

Το όραμα αυτό υλοποιείται ως πολυδιάστατη δράση - εγχείρημα, η οποία ξεκινά «από την ανθρώπινη πληθυσμιακή βάση», επενδύει στις τοπικές κοινωνίες, οι οποίες εγκαταβιώνουν στους ορεινούς όγκους της Κρήτης, εκφράζεται ως εγχείρημα ολοκληρωμένης παρέμβασης στην Περιφέρεια και είναι προϊόν αυθεντικού, συστηματικού και πρωτότυπου προβληματισμού.

Μέσα στους στόχους του «Πανεπιστημίου των Ορέων» είναι η προστασία του ανθρώπινου και φυσικού περιβάλλοντος, η ενίσχυση της παραδοσιακής οικονομίας με μοντέρνα εργαλεία διαχείρισης για την αναστολή της υπερεκμετάλλευσης του φυσικού πλούτου, η απάλειψη της παραβατικότητας και η απεξάρτηση από την οικονομία του δανεισμού και των επιδοτήσεων. Το μέλημα αυτόν θα είναι η ανάκτηση των χαμένων ανθρωπίνων σχέσεων και της πολιτισμικής ταυτότητας των μικρών κοινωνιών, καθώς και ο επαναπροσδιορισμός της ανθρώπινης ευτυχίας με ανθρώπινους δείκτες και όχι με εισοδηματικά δεδομένα.

Ως εργαλεία για την επίτευξη των στόχων του, το «Πανεπιστήμιο των Ορέων» θα χρησιμοποιήσει το διάλογο και το συγκερασμό της βιωματικής με την επιστημονική γνώση, από τους ανθρώπους που τις υπηρετούν, εντός

τονίζεται πως η ιδέα της παγκοσμιοποίησης ενέχει τον κίνδυνο ομογενοποίησης των κοινωνιών στο σύγχρονο κόσμο, με αποτέλεσμα την απώλεια της ταυτότητας των υποκειμένων και των αντικειμένων που χαρακτηρίζουν διακριτικά αυτήν. Σε συνδυασμό με την σύλληψη της εξάντλησης των φυσικών πόρων και την ταπείνωση στο πλαίσιο της ισοπεδωτικής λογικής της παγκοσμιοποίησης, της έννοιας της ποιότητας ζωής με την υλική ευμάρεια και τον ελεύθερο χρόνο που διατίθεται, στην ψυχοαγωγή, εύλογα είναι να οικοδομηθεί μια σοβαρή ιεραρχική προτεραιότητα και να σταθιωνείται το ιδεώδες της παιδείας.

Οι σύγχρονες κοινωνίες θα αποτελούνται από κοινωνίες πολιτών, όπου η περιφέρεια και κυρίως οι αποκλεισμένες ομάδες θα συρρικνώνονται - φαινόμενο που θα εντείνεται και από τις παρεμβάσεις πολιτών και κυβερνήσεων στο πλαίσιο της προσπάθειας επίλυσης των προβλημάτων των ασθενειών κοινωνιών, επιβεβαιώνοντας όλο και περισσότερο τον τρόπο ζωής της εξωστρεφικής περιφέρειας - η περιφέρεια νομιμοποιείται οδηγείται σε κοινωνικό αποκλεισμό. Μέσα στο αυτή την ιδιότυπη μη βιωματική πολιτισμική μεταλλαγή θα προωθούνται και σε αυτήν τα αξιώματα του ψυχρού επιπέδου πολιτισμού της τηλεόρασης και του ηλεκτρικού χαρμάντι, ενώ θα απελευθερωθεί η συνεπακόλουθη εξοργιστική και εργασιακή υποθήκη των κατοίκων της. Η βιωματική γνώση ήδη εξαφανίζεται, καθώς από τα στατιστικά δεδομένα της Επιστήμης, όπου η πληροφόρηση ανακυκλώνεται μας έχει καταστήσει άναρ-

κα εκτός των Πανεπιστημίων, στο χώρο της πρώτο βιωματικής παραγωγής της. Επιστημονική επιστήμη δίνεται σε κάθε επίπεδο ανεργιών σε κύριους τομείς παρεμβάσης: παιδεία, πολιτισμός, οικονομία, υγεία. Μέσα αποτελούν, ακόμα, η διδασκαλία της παιδείας, αλλά και η δημιουργία πολιτισμικών και εικαστικών έργώνων διαπολιτισμικού χαρακτήρα.

Το «Πανεπιστήμιο των Ορέων», ως Πανεπιστήμιο είναι στο πανεπιστημιακό κτήριο, δραστηριοποιείται στις παρενέργειες των οραμάτων και αποκλεισμένων οικισμών, μέσα στην καρδιά της κόβης τοπικής κοινωνίας, προσπαθώντας να υλοποιήσει το ευρωπαϊκό όραμα μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας, όπου η διατήρηση της «περιφερειακής ταυτότητας» θα αποτελεί την αναγκαία και ικανή συνθήκη σύνθεσης του κοινωνικού μωσαϊκού της παγκοσμιοποίησης της ευρωπαϊκής οίκονας.

Μέχρι σήμερα, το «Πανεπιστήμιο των Ορέων» έχει καταφέρει να βρεθεί κοντά στην κοινωνία με τις ποικίλες δραστηριότητες που διοργανώνει. Το Καφενείο του «Πανεπιστημίου των Ορέων», όπου συναντιούνται ακαδημαϊκοί και οικόδομοι, τουλάχιστον χωρικοί, είναι ένας από τους πρώτους βιωματικούς σημεία με την κοινωνία να βρεθούν συνδεδεμένοι για τον ίδιο σκοπό, για ένα καλύτερο αύριο για όλους.

